KAZALIŠTE MARINA DRŽIĆA

MANLIO SANTANELLI

KRALJICA MAJKA

Manlio Santanelli

KRALJICA MAJKA

Redatelj: Ivan Leo Lemo

Igraju:

Regina - Milka Podrug Kokotović

Alfredo - Vladimir Posavec Tušek

Scenografkinja: Vesna Režić

Kostimografkinja: Mirjana Zagorec

Skladatelj: Zvonimir Dusper

Inspicijentica / šaptačica: Ivana Ljepotica

Premijera: 11. travnja 2013.

MANLIO SANTANELLI

Manlio Santanelli rođen 1938. u Napulju. Diplomirao je Filozofiju prava. U razdoblju od 1962. do 1981. radi kao scenarist na radiju i televiziji RAI. Prvi kazališni tekst, „Izlaz u nuždi“, napisan 1978., premijerno je postavljen u teatru San Ferdinando u Napulju 7. studenog 1980. Za to je djelo nagrađen dvjema prestižnim nagradama „IDI“ – Institut talijanske drame i „ANCI“ – Udruženja talijanskih kritičara.

Tekst kojim je stekao svjetsku slavu, „Kraljica majka“, napisao je 1985., a nakon premijere 1988. u Parizu, Ionesco ovo djelo ocjenjuje najboljom komedijom u Francuskoj posljednjih godina. Tekst je preveden na devetnaest jezika i postavljen u teatrima diljem svijeta. Utjecaj teatra apsurda prisutan je u mnogim Santanellijevim komedijama, tekstovi mu odišu prividom nepokretnosti i apatije društva, kombinacijom ludila i apsurdnosti situacija.

IVAN LEO LEMO, REDATELJ

Rođen je u Splitu. Diplomirao kazališnu režiju i radiofoniju na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu. U svojih 36 godina života režirao je oko 60 predstava u Hrvatskoj, Srbiji i Makedoniji. Neke od tih predstava su uspješno gostovale po domaćim i svjetskim festivalima te bile nagrađivane. Radio je u većini hrvatskih kazališta; drame, opere, operete i predstave za djecu. Nakon dvije inscenacije Teštamenta te Malog princa, Sanjara, Bijelog, Hasanaginice i Mačka u vreći, ovo mu je osma suradnja sa Kazalištem Marina Držića. Inspiraciju pronalazi u Vedama, korpusu tekstova nastalih u drevnoj Indiji.

www.ivanleolemo.com

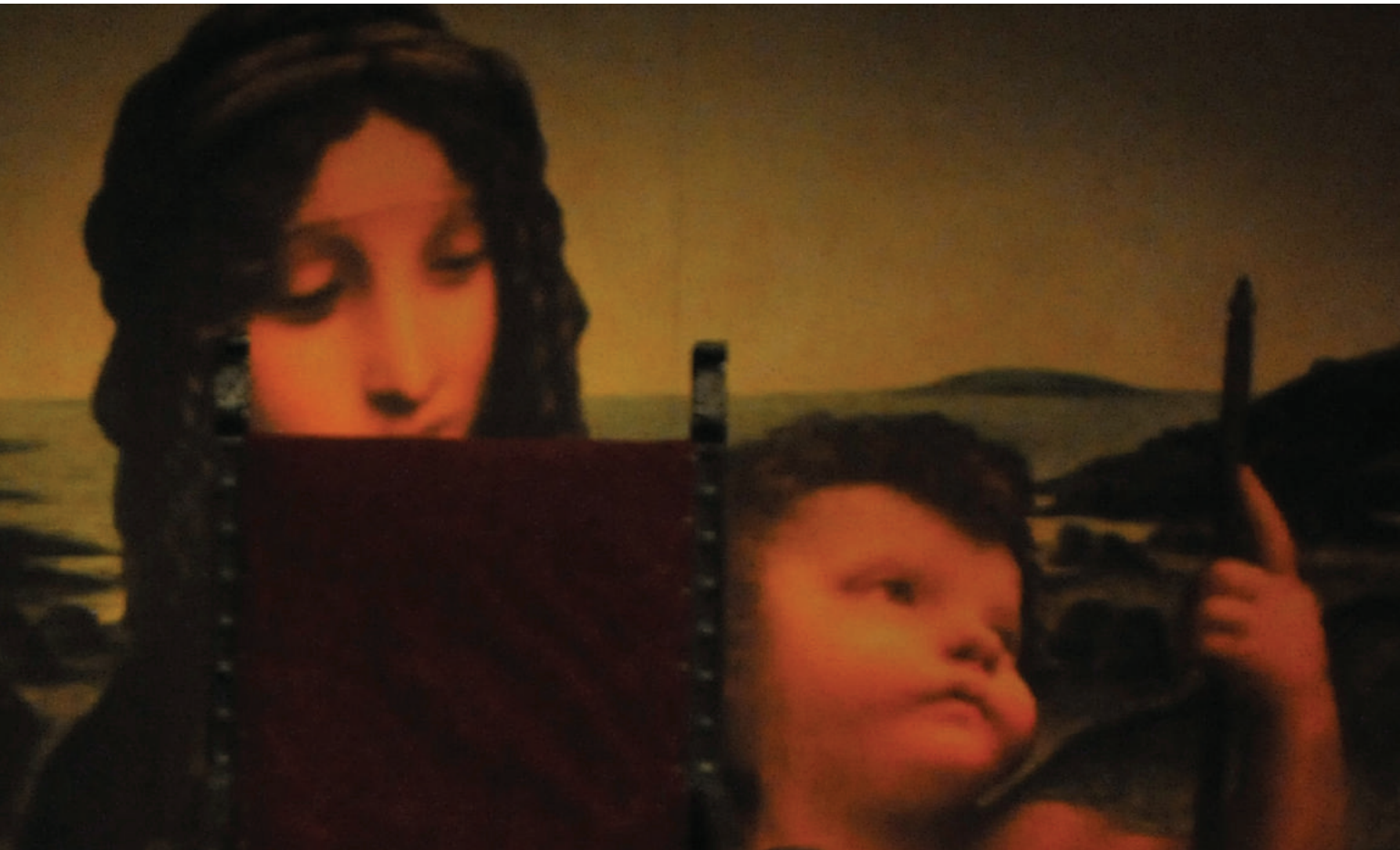

RIJEČ REDATELJA

Odnos majke i djeteta često se uzima kao primjer odnosa s najvećom mogućom količinom ljubavi izmjerenom u međuljudskim odnosima.

Neki će reći da je to apsolutna ljubav i kao dokaz priložiti spremnost majke da žrtvuje svoj život za dobrobit djeteta. Konačno, s majkama smo bili povezani pupčanom vrpcom, a lebdeći u njezinoj posteljici pobirali smo prve dojmove života. Ipak, baš ta relacija, koja započinje organskom spojenošću često je izvor tuge, boli, tajni i nesporazuma. Ova predstava pripovjeda jednu takvu moguću priču.

Razgovarajući o motivima koje ova drama nudi, scenografkinja Vesna Režić i ja, odlučili smo postaviti je u metaforičkom prostoru koji u sebi ima natuknice realizma, ali kojim dominira slika Da Vincijeve Bogorodice čiji odnos sa dramskim tekstom i likovima nije realističan. Učinili smo to zato što mislimo da je uzrok nemira ovih dramskih lica njihovo zatomljavanje vjere i Boga o čemu oni tijekom svog dramskog života, implicitno ili eksplicitno pričaju.

I sam naslov Kraljica majka kojim sin ironično naziva svoju samoživu majku, a kojim i ona samu sebe mitomanski kiti, može se u našoj predstavi, međutim, odnositi i na Kraljicu Majku Božju koja bdije nad našim likovima i nad svojim sinom. Publici se pruža mogućnost usporedbe. Prvenstveno uspoređujemo mir sa nemirom.

Uspoređujemo, cijelo vrijeme trajanja predstave, apsolutni uzor sa relativnim životima dramskih lica, ali i životima nas samih. Kakvu će tko imati usporedbu, to ne znam, ali znam što se u mom srcu događa tijekom tog procesa usporedbe, događa se čežnja.

Majku zatičemo u pijedestalnoj osamljenosti, a i sin joj dolazi kao usamljeni brodolomac, potrganih jarbola i jedara, izgubljenog sidra. Kada bi likovi bili svjesni Onog koji obitava nad njima, ali i u njima, vidjeli bi da nisu sami. Ta napisana, režirana i odglumljena nesvijest, čini njihovo sljepilo tragičnijim.

Fabularno gledajući, opet sam došao do Majke Božje. Naime, ovo je priča, a kraj nam to otkriva, o bivšoj časnoj sestri koja je, nakon što je zatrudnila, napustila samostan te gonjena grižnjom savijesti, zatomila i zatajila svoju prošlost pa u toj inhibiranoj atmosferi odgajala sina. Posljedice tog odgoja u kobnom rasplitanju prati naša predstava. Zatomivši svoju prošlost i svoje ishodište, Regina uzrokuje traumu svome sinu Alfredu. On pokušava biti pisac, ali ima kreativnu blokadu jer ne može doći do istine o sebi, a tamni oblak majčine tajne ga prati i manifestira se bilo kao majčina hladnoća, bilo kao košmarne slike iz djetinjstva.

Niti sam normalna, niti sam kršćanka, izjavljuje majka u scenama urušavanja svog psihofizičkog identiteta, a dolazak kćerke mrzovoljno komentira: “Udavit će me svojim svetim sličicama”.

U bijegu od majke i sin eksplicitno opisuje borbu protiv vjere:

“ALFREDO: Vjera mi je odnijela najbolje godine života! U godinama, u kojima sam morao stvarati bio sam zaposlen razaranjem. Naravno, poslije više nisam imao snage nizašto ... Ostala mi je samo rupa.

REGINA: Rupa? Kakva rupa?

ALFREDO: Rupa. Uživao sam u razaranju bajki iz djetinjstva. Ne tajim, bilo je strašno uzbudljivo sve oko sebe secirati razumom, ali sad sam kao prazni bunar, mama. A kiše nema.”

Ta rupa koju čovjek ima ignorirajući duhovnost, to neznanje, taj takozvani razum, doveo je Alfreda do slijepe ulice u kojoj se čovjek ili duhovno budi ili pada u psihotjelesni sunovrat. Alfredo je izabrao taj suicidalni put popločan gorčinom, ljutnjom, kompleksima, suzama, ranama i heroinom.

Vrhunac metafizičkog procesa usporedbe svetog i svjetovnog je scena koja se nalazi točno na kraju prvog čina u kojoj majka sjedi uz sina koji je netom prije, pred njom, ubrizgao heroin. Grli ga i pjeva mu uspavanku. Taj tragični trenutak naspram slike Bogorodice s djetetom ima svoju dijametralnu suprotnost i baš takve suprotnosti, životne, svakodnevne i svačije, podcrtavaju oba pola usporedbe. Sveto je još svetije, zemaljsko je još zemljanije. Svjetlo je najsvjetlije uz tamu. Kontrast je kičma umjetnosti. U otapanju svoje iluzorne sante leda u srcu, majka Regina će zavapiti:

“Dragi Bog je morao umjesto mog muža uzeti..... mene!”

Da tragedija bude veća, majčini vapaji za ljubavlju, sinom i Bogom, u posljednjim akordima predstave, ne dopiru do sinovljevog uha i srca, već je on ranjeno i osvetnički komentira: “...kao da sotona uđe u tebe...”.

Na Da Vincijevoj slici je Isus. Alfredo umire u 33. godini, točnije na svoj 33. rođendan. Kao i Isus. Taj rođendan je okvir cijelog drugog čina. Alfredo umire, a majka izlazi iz kuhinje noseći tortu na kojoj su svjećice u obliku dva broja tri. Sin nije imao tjelesnog vremena za oprost, a majka nije imala hrabrosti za izricanjem molbe za oprostom. Njegovo srce nije izdržalo saznanje o majčinoj prošlosti. Ona mijenja temu, on mijenja sferu postojanja. Ona odlazi u kuhinju, on odlazi na drugi svijet.

Kada majka zatiče mrtvog sina, na samom kraju predstave, kao što je Marija gledala mrtvog Isusa, suprotnosti postaju istosti jer majka je majka, bol je bol, ljubav je ljubav.

I Regina i Marija u tom su trenutku u oceanu istih suza, na otoku najsvetije ljubavi - ljubavi u odvojenosti.

Suma sumarum; bezgrešno začeće spram grešnog začeća, sveto spram svjetovnog, život spram smrti, mir spram nemira, istina spram laži, vjera spram nevjere, krivnja i strah spram mogućnosti iskupljenja, oprosta i spoznaje, na tim se relacijama nalaze naši inscenacijski pokušaji.

Ivan Leo Lemo

ALFREDO:

Zamisli rijeku.... Na jednoj obali rijeke je mišljenje, sa svim maštanjima, lijepim ili ružnim, pametnim ili prizemnim, svejedno. Na drugoj obali je bijeli list papira i ja ga moram na silu ispuniti... Bjelinu ne podnosim, tjera me u ludilo. Skačem amo i tamo od jedne na drugu obalu, čuvam riječi obzirno u zraku, visoko iznad glave, da se ne bi natopile smislom, koji nisam htio...

A možda je to moja greška, možda bih morao riskirati, zapisati...

A zašto to ne činim? Iz straha! Da, iz straha! Ima riječi od kojih možemo oslijepiti! Sada valjda razumiješ zašto sve bilježim. Jedino sigurno što za mene postoji jest tvoja bolest. Možda će se tvoje stanje pogoršati, možda i popraviti, tko zna, ali to je, u svakom slučaju, nešto stvarno, čvrsta točka za koju se mogu uhvatiti.

REGINA:

Što misliš, zašto ove čaše s vodom? I zašto stalno pazim da budu pune? Starost je velika suša... Kao da godinama nije kišilo i sve su se biljke sasušile... Nema ni trave... Ničega! Pošto sam od papira, vatra je za čas tu... Takva je starost. Ne bacim li jedno vedro vode za drugim u sebe, izgorjet ću. Bit ću ljudska baklja... Počela sam stavljati čaše s vodom po cijelom stanu prvo jednu, pa dvije... Nikad ih dosta!

Milka Podrug – Kokotović

Rođena u Dicmu, a još od 1954. godine je došla u Dubrovnik i angažirana u Kazalištu Marina Držića sve do danas. Ostvarila je više od 150 kazališnih uloga, u širokom repertoarskom luku; od antičke drame, hrvatske baštine, svjetskih klasika, građanske drame, pa sve do suvremenih domaćih i inozemnih dramatičara. Snimila je niz filmova, TV drama i serija.

Dobitnica je niza priznanja i nagrada:

1969. godišnja nagrada Grada Dubrovnika
1972. godišnja nagrada Vladimir Nazor za ulogu kraljice Anne („Život Eduarda II.“), i ulogu Jele („Ekvinocij“)
1973. dobila je Sterijinu nagradu za ulogu Jele u predstavi "Ekvinocij"
1974. nagrada Festivala monodrame Zemun (mala scena) za ulogu Heloise Abelard
1987. Orlando – Dubrovačke ljetne igre
1988. MES Sarajevo, uloga Jokaste („Feničanke“)
1992. nagrada za životno djelo Slobodne Dalmacije
1994. nagrada Vladimir Nazor za životno djelo i nagrada Marul na Marulićevim danima u Splitu za ulogu Marije Terezije („Najduži dan Marije Terezije“)
1995. nagrada Hrvatskog glumišta za ulogu Osobe A („Tri visoke žene“)
1997. nagrada Male scene u Rijeci za ulogu Osobe A („Tri visoke žene“)
2000. nagrada Grada Dubrovnika za životno djelo
2000. Vjesnik nagrada za kazalište Dubravko Dujšin za uloge u predstavama „Dundo Maroje“ i „Otrov kazališta“
2002. nagrada hrvatskog glumišta za svekoliko umjetničko djelovanje.

Vladimir Posavec Tušek

Rođen je u Beogradu 1974. godine, diplomirao je na Fakultetu umetnosti Univerziteta Priština u klasi profesora B. Dimitrijevića. Od 1997. je igrao u preko 30 kazališnih predstava, te surađivao na preko 20 filmskih i TV produkcija. Istaknute uloge u predstavama: „Richard III“ i „Koriolan“, W. Shakespeare; „Jill i John“, L. Gersh; „Don Juan“, Moliere; „Cyrano XXI“, M. Devine; „Emigranti“, S. Mrožek, „Hasanaginica“, M Ogrizović. Sudjelovao je i kao koreograf scenskih borbi u više kazališnih predstava. Živi i radi u Splitu već nekoliko godina.

Mirjana Zagorec, kostimografkinja

Rođena je 1965. godine u Zagrebu. Diplomirala je studij tekstila i odjeće pri Tehnološkom fakultetu u Zagrebu. Napravila je preko dvjesto kostimografija u kazalištu do danas u Hrvatskoj i inozemstvu. Surađivala je sa svim hrvatskim kazalištima i s većinom hrvatskih redatelja; te s nekolicinom inozemnih. Dobitnica je Marulićeve nagrade za kostimografiju 1997. godine za predstavu „Adam i Eva / Hrvatska Rapsodija" (HNK Osijek), te 2000. godine za predstave „Hasanaga" (HNK Zagreb) i „Nemoćnik u pameti" (Kazalište Komedija).

Vesna Režić, scenografkinja

Rođena je u Splitu 1974. godine. Nakon jezične gimnazije upisuje smjer scenografije na Accademia di Belle Arti u talijanskom gradu Macerati, gdje diplomira 1997. godine. Za vrijeme studija radi kao rekviziter na Stagione Lirica – Sferisterio di Macerata te postavlja prve scenografije u Teatro Lauro Rossi u Macerati. Godine 1998. pohađa stage za filmsku i televizijsku scenografiju pri Associazione Costumisti Scenografi Arredatori u Rimu. Od 1999. godine angažirana je kao scenografkinja u mnogim hrvatskim kazalištima, surađuje s brojnim redateljima i autorica je scenografija u preko 50 opernih, dramskih i baletnih predstava. Dobitnica je nagrade Naj, naj, naj za predstavu Vlado i Tanja (2001), nagrade Peristil za predstavu Oedipus rex (2002), nagrade Zlatni smijeh za predstavu Kurve (2007) i Marula (2010) za Prije sna. Priželjkuje nagradu za najljepši balkon u Splitu i rado radi i na malim scenama.

Zvonimir Dusper, skladatelj

Zvonimir Dusper, široj javnosti poznatiji kao Dus, rođen je 1972. godine u Zagrebu. Mada potpuno samouk, u 17-toj godini počinje raditi kao studijski programer, aranžer i klavijaturist. Uz to se postepeno razvija i kao kompozitor, ton majstor i producent. Njegov interes za informatiku prirodno ga vodi prema digitalnoj glazbenoj produkciji, pa kroz taj medij surađuje s velikim brojem hrvatskih glazbenika raznih izričaja – od funka, soula, elektronike i popa, preko jazza, pa sve do kazališne, ambijentalne i eksperimentalne glazbe, i ostvaruje preko 500 glazbenih produkcija za što je dosad dobio 3 Porina.U sklopu projekta Eddy&Dus za svjetsko je tržište objavio jedan album (High Life) te više od 20 singl izdanja i 50 remixeva, između ostalih i one za velikane jazza Sun Ra i Archie Sheppa.

Zvonimir Dusper je u svojoj karijeri uglazbio i 26 kazališnih predstava, 4 dokumentarna filma, 4 TV-serije i veći broj primjenjenih formi kratkog metra (TV špice, jingleovi, reklame). 2010. godine skladao je i producirao kompletnu snimljenu glazbenu opremu za svečanosti otvaranja i zatvaranja Azijskih igara na pijesku u Omanu (r. Krešo Dolenčić), a njegov tekst za pjesmu «Together we shine» prihvaćen je kao službeni tekst himne igara.

TEHNIČKO OSOBLJE:

Baldo Dužević (voditelj stolarske radionice),

Jelka Grljević (voditeljica krojačke radionice),

Asim Arslanagić (majstor pozornice),

Mario Capursi (majstor tona),

Mišo Baričević (slikar i kipar),

Silvio Giron (majstor rasvjete),

Manuela Kavain (šminkerica)

Stela Đurović (rekviziterka),

Šemsa Mrčela (frizerica)

Stijepo Prčan (finalizator dekora),

Dragan Pantović (tehničar tona i rasvjete),

Maja Nagy (garderobijerka),

Krešimir Ferizović i Borivoje Ljubojević
(opsluživači pozornice)

nakladnik

Kazalište Marina Držića

za nakladnika

ravnateljica Jasna Jukić

urednica programske knjižice

Lidija Crnčević

fotografije

Željko Tutnjević

e-mail adresa:

kmd@du.t-com.hr

web stranica:

www.kazaliste-dubrovnik.hr

rezervacije karata:

kmd.blagajna@gmail.com

020 / 321 - 088

dizajn programske knjižice:

Anamarija Obradović

tisak:

ALFA-2 d.o.o.

naklada:

200 primjeraka

PRIJATELJI KAZALIŠTA MARINA DRŽIĆA